

Maria Grogowska

Metoda ośrodków pracy.

Historia rozwoju metody ośrodków pracy wyjaśnia już tę metodę w pewnej mierze, więc od niej zacząć należy.

Po powrocie ze studiów moich w Belgii i Francji w 1919r. zainteresowałam się głównie ówczesną metodą zainteresowań Dr Decroly w pierwszej szkole specjalnej dla upośledzonych umysłowo w Warszawie, przystosowując ją, naturalnie do naszych potrzeb i warunków życia tej szkoły.

Po dwóch latach, potrzeba specjalnego przygotowywania nauczycieli do tego typu szkół powołała do życia Instytut Pedagogiki Specjalnej ze szkołą ćwiczeń dla dzieci niedorozwiniętych umysłowo i tą właśnie metodą ośrodków zainteresowań już nieco w ciągu tych lat przekształconą. Szkoła ćwiczeń Instytutu jednak stała się dopiero prawdziwym warsztatem bardzo ciekawej pracy planowego i systematycznego przekształcania tej metody w pracy dostosowywania jej do naszych potrzeb i warunków życia szkoły. Zapewniła w tej pracy był wielki, widzialny jej przebieg przed sobą i Grupa pracujących tam Kolegów Nauczycieli twórczością swoją i inicjatywą wprost zadziwiająca. W zorganizowaniu i prowadzeniu tej pracy wielkie zasługi posiadał ówczesny kierownik tej szkoły Michał Wawrzynowski - w ogóle zasłużony pracownik pedagogiki specjalnej.^{1/}

Stopniowo metoda ta przechodziła do nowopowstających szkół specjalnych. Przenosili ją nauczyciele, absolwenci Instytutu i jego szkoły ćwiczeń i prowadzili tam dalej pracę nad jej rozwojem i udoskonaleniem w dostosowywaniu do potrzeb dzieci z trudnościami różnego rodzaju i do warunków swojej pracy.

1/ Głębokie uznanie wartości twórczej i konstruktywnej pracy zespołu nauczycieli tej ciekawej pracowni kształtującej metodę jako była szkoła ćwiczeń stanowi obowiązek moralny wspomnienia choćby ich nazwisk wtedy gdy nowa o historii tej metody. Do grupy pracowników szkoły ćwiczeń należeli: Anna Gotinowa, Maria Nowodworska-Konickiewiczowa, Hanna Waskiewicz-Krzemińska, Sabina Adamska, Maria Szubert-Kramerowa, ~~Madzia~~ Komisarzewska, Stanisław Bytnar, Jan Jankiewicz, Jan Hoppe.

Kawada

To też metoda ośrodków zainteresowań ulegała zasadniczym zmianom w rozwoju swoim i wzbogacaniu form pracy w treści i w technice samej.

Z czasem zmieniliśmy jej nazwę na metodę ośrodków pracy gdyż ona to właśnie jest tłem podstawowym metody, której zasadą jest maksymalne uczynienie dzieci w pracy szkolnej na miarę ich indywidualnych możliwości oraz jak najściślejsze wiązanie pracy szkolnej z całokształtem osobistego życia dzieci.

Tak więc metoda ośrodków pracy odsunęła się już bardzo od pierwowzoru swego. Obecnie mamy zasadniczo dwa podstawowe założenia które ją łączą z metodą ośrodków zainteresowań Dr O. Deczko a mianowicie: koncentryczny układ treści programowych wokół jakiegoś ośrodka oraz drogi, którymi należy dane treści programowe możliwie wszechstronnie poznać, a więc obserwacja, kojarzenie i ekspresja.

Zasadnicze różnice stwierdzić by można następująco: catering potrzeby dziecka w metodzie zainteresowań Deczko'ego /potrzeba pożywienia, oddychania i zachowania czystości; potrzeba walki z ujemnymi wpływami atmosferycznymi; potrzeba obrony przed niebezpieczeństwami i różnymi wrogami; potrzeba działania, pracy zbiorowej, rozrywki, doskonalenia się, światła i spoczynku/ nie stanowią w metodzie ośrodków pracy planu konstrukcji programowej, punkt ciężkości przesunięty tu został na potrzeby gnostyczne i socjologiczne dziecka. ~~Wagi i znaczenie ośrodków w literni~~

Dziecko przedszkolne ujmuje świat egocentrycznie, dziecko w wieku szkolnym przechodzi stopniowo z egocentrycznego na obiektywne spojrzenie na świat. Metoda "ośrodków pracy" podejmuje to, opiera się na tym i tak kształtuje warunki poznawcze dziecka, żeby ułatwić mu to przejście i pogłębić obiektywny stosunek do świata. -
Mogłoby więc powiedzieć, że nauczyciel pracujący metodą "ośrodków pracy" widzi pracę swoje poprzez "dziecko i jego potrzeby" na tle potrzeb społecznych. Dziecko zaś coraz bardziej wyswala się z egocentrycznego punktu widzenia w poszukiwaniu świata.

Obecnie tego osi planu metody "ośrodków pracy" nie są potrzeby dziecka jak u D. Decroly'ego, chociaż one są zawsze w centrum świadomości nauczyciela, nie potrzeby dziecka więc, lecz praca przyuczynowo-logiczna świata zewnętrznego, np. ujmowanie tematyki zgodnie z porami roku, z uwzględnieniem kolejności czasowej jak np. historia bochenka chleba, przetwory mleczne itp.

Nadto zmianę nazwy na: metoda "ośrodków pracy" zasługuje, że praca jest jej tłem zasadniczym.

W czynności, w procesie działania dziecka rodzą się i rozwijają zainteresowanie jego i wzmaga aktywność - a nie odwrotnie jak w metodzie zainteresowań.

Nauczyciel usiętnie kieruje zainteresowaniami dzieci i kształtuje warunki planowego ich rozwoju.